

Føroyar og liberalisman

-Færingerne gjorde, hvad de fleste andre gør, når de får penge smidt i nakken. De sagde ja tak. Nu moraliserer danskerne over færingenes overforbrug, samme danskere som nu oplever et økonomisk opsving fremkaldt af et gældsfinansieret overforbrug skrivar danski búskaparfrøðingurin Ellen Brun í eini grein í Informatión í vikuni. Hon skrivar:

Af Ellen Brun
økonom

Det er ved at nærme sig det pinagtige at se og høre danske politikere, journalister i DR, på TV og i aviserne reducere skandalen omkring Færøerne til en storm, skabt af færingerne i et forsøg på at løbe fra deres ansvar. Kravet om en dommerundersøgelse skulle blot tjene til at bortlede opmærksomheden fra de færøske politikeres egne fejltagelser! Dette blev for nylig gentaget i TV af ordførende direktør for Den danske Bank, Knud Sørensen, hvormed han føjede spot til skade. For sagen er jo, at det færøske krav inkluderer en undersøgelse af de færøske politikeres egen andel i miseren.

Det dommerundersøgelsen bl.a. skulle klarlægge er, om disse er blevet ført bag lyset (af danske finansfolk, embedsmænd og politikere), om de har været medskyldige og, i bekræftende fald, i hvilket omfang eller, om de blot har været utilladeligt naive og uansvarlige. Det, man ønsker klarlagt, er hele forløbet, herunder de forskellige aktørers rolle. Det er ikke ofte de færøske lagting er helt enige om noget. Når de nu enstemmigt og stædigt fastholder dette krav, er regeringens kategoriske afvisning af dommerundersøgelsen udtryk for en markant mangel på respekt for demokratiet. Samtidig antyder det en foragt for hjemmestyreordningen, som danske politikere aldrig har gjort sig den ulejlighed at lovliggøre. Regeringen, under Nyrup Rasmussen, opfører sig i denne sag næsten som kolonialadministrator.

Når hjemmestyreordnin-

gen hviler på et så spinkelt grundlag, at placering af kompetence og ansvar på øerne ofte er uafklaret, er det danske politikere, der bærer det historiske hovedansvar. Helt bortset fra hvad en dommerundersøgelse måtte bringe for dagen i den aktuelle sag, har danske politikere under alle omstændigheder et betydeligt medansvar for Færøernes nuværende krise. Op igennem 80'erne advarede

statsministeriet gang på gang både den danske Schlüter-regering og det færøske lagting mod tendenserne til overinvesteringer. Begge parter sad advarslerne overhørig.

Færingerne gjorde, hvad de fleste andre gør, når de får penge smidt i nakken. De sagde ja tak. Det er patetisk at høre danskere moralisere over færingernes overforbrug. De selv samme danskere som for tiden

oplever et økonomisk opsving fremkaldt af et gældsfinansieret overforbrug, der bl.a. sidste år fik antallet af registrerede bilsag til at stige 75% i forhold til året før. (Iøvrigt er festen langfra forbi. Vi bombarderes stadig med uopfordrede tilbud fra forskellige finansinstitutioner om billige bilån).

At Den danske Bank opfører sig som normale forretningsfolk, er der heller ingen mystik i. Man forstår

bankdirektørens ubehag. Det er ikke moderne at stille en bank til ansvar for de sociale konsekvenser af det, som branchen opfatter som normal bankpraksis.

At danske politikere fører en erhvervsvenlig politik (af hensyn til beskæftigelsen, som det hævdes) er heller ingen hemmelighed. Det er en politik, samtlige 'ansvarlige' partier vedkender sig og er stolte af. For følsomme næser belaster det luften over fædrelandet med en bestandig fims af korporatistisk samspil. En trussel mod folkestyret. Fra officielt hold taler man derimod om 'den samarbejdende ånd'; Danmarks politiske arveselv, ifølge udenrigsminister Niels Helveg Petersen. Hvad har dansk erhvervsvenlighed med Færøerne at gøre?

Færøerne ligger i en grå zone, hvor EUs strenge krav til åben licitation ikke altid håndhæves. Mange af lånene til Færøerne (ofte med statsgaranti) gik til investeringer i en totalt overudviklet og urentabel infrastruktur. Var det kun for færingernes blå øjnes skyld? Tidsmæssigt fandt overinvesteringerne på Færøerne sted parallelt med byggeriet af Storebæltsbroen. Her så vi et eksempel på det samarbejdende demokrati. Stillet overfor de uhyggelige perspektiver ved en åben licitation fik politikere og embedsmænd den strålende ide at indføre en i forhold til EU reglerne ulovlig 'køb dansk' klausul på byggeriet. Selv uden en tilsvarende formel klausul for Færøernes vedkommende, skal der ikke megen fantasi til at forestille sig, at danske håndværkere og entreprenører har fået løvens

part af ordrene. Hvis dette er tilfældet, vil Danmark blot have gjort det, som resten af EU og USA også forsøger at gøre. Der foregår i disse år en international konkurrence om, hvem der kan pumpe deres nationale entreprenørvirksomheder mest op, så de er kampklare til konkurrencen, når de store opgaver der venter i Kina, Indien, Brasilien m.v. skal udliciteres. Bl.a. derfor bygges der motorveje som aldrig før i EU og i USA. Uden at være for fantasifuld har Færøerne måske været en af de få ægte chancer de danske kirscher har haft for at gøre sig klar til at spise kirscher med de store på dette område.

Alt dette ville jo være ganske storartet, hvis ikke det lige var ganske almindelige mennesker i Færøerne der skal betale gildet. Det kedelige er jo, som Lasse Ellegaard skriver (Inf. 25-26/2) at der ikke er nogen berettiget tvivl om, at Den danske Bank modtog bistandshjælp fra regeringen, da den besluttede sig for at tørre et milliardtab af på de 44.000 færingar, som på den måde overtog aktiv økonomisk dødshjælp.

Bankdirektør Knud Sørensen er vred og bekymret over rygte-smøderiet i forbindelse med sagen. Det kan skade bankens renommé, mener han. Men det kan der rades bod på. Han kunne f.eks. lade et blidt ord falde til nogle af sine bekendte i Det konservative Folkeparti om, at banken har behov for en dommerundersøgelse for at blive renset. Hvorfor vil Den danske Bank kun »med resignation« medvirke ved en ekspertundersøgelse? Er der det, der er værre end lidt snaps på renommeet? Er det selve sammen-

»Danske politikere har et betydeligt medansvar for Færøernes nuværende krise. Op igennem 80'erne advarede statsministeriet gang på gang både den danske Schlüter-regering og det færøske lagting mod tendenserne i overinvesteringer. Begge parter sad advarslerne overhørig.«